

Warszawa, dnia 13 grudnia 2023 r.

BAS-WAP/WASiE/WAZSP-195/23

Pan Minister

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT Z-CY SZEFAS

L. dz. ... 1600. 147. 2023

Data wpływu ... 14. 12. 2023 r.

Ocena Skutków Regulacji

zawartej w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz niektórych innych ustaw (druk nr 72) wraz z autopoprawką (druk nr 72-A)

I. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem poselskiego projektu ustawy o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz niektórych innych ustaw, który wpłynął do Sejmu dnia 28 listopada 2023 r. (druk nr 72), jest zminimalizowanie podwyżek cen energii elektrycznej, gazu i ciepła w terminie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 30 czerwca 2024 r., dla „najbardziej wrażliwych odbiorców, w tym przede wszystkim odbiorców w gospodarstwach domowych, szeroko rozumianych podmiotów użyteczności publicznej (w tym szpitale, szkoły, przedszkola, czy ośrodki pomocy społecznej) oraz jednostek samorządu terytorialnego”. Ponadto, w swojej pierwotnej wersji projekt w celu doprowadzenia do „stabilizacji cen energii elektrycznej na rynku hurtowym” oraz długofalowego wzmocnienia pozycji odbiorców energii na rynku krajowym projekt przywracał tzw. obligo giełdowe w energii elektrycznej. Projekt dokonywał także szeregu zmian w regulacjach dotyczących elektrowni wiatrowych, szczególnie w zakresie lokalizowania tych inwestycji.

Dnia 5 grudnia 2023 r. wnioskodawca przedłożył autopoprawkę do projektu (druk nr 72-A), która obok szeregu zmian o charakterze technicznym, usuwa z projektu regulacje dotyczące w szczególności elektrowni wiatrowych, tzw. obligo giełdowego, a

L. dz. SPS-WP 080 17 13. 2023
Data wpływu 14. 12. 2023 r.

także przedłużania certyfikacji dla jednostek rynku mocy, które uczestniczyły w rynku mocy w latach poprzednich.

II. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Regulacje zawarte w projekcie w jego pierwotnym brzmieniu

1.1. Ochrona odbiorców na rynku energii elektrycznej

Projekt zakłada utrzymanie na okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 roku cen stosowanych w 2023 r. tj. na podstawie taryf przedsiębiorstw zatwierdzonych przez Prezesa URE albo średnich cen zatwierdzonych taryf sprzedawców z urzędu w specyficznych przypadku braku zatwierdzenia taryf na rok 2022 r. Projektodawca zdecydował się na zmniejszenie, w regulowanym okresie, o 50% dotychczas obowiązujących limitów zużycia energii dla odbiorców uprawnionych, o których mowa w art. 3–7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1704 z późn. zm.). Projekt przewiduje jednakże, w odniesieniu do odbiorców w gospodarstwie domowym przekraczających w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. zużycie 1,5 MWh oraz jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów użyteczności publicznej (niezależnie od zużycia) utrzymanie na dotychczasowym poziomie ceny maksymalnej 693 zł/MWh. Projekt zakłada również utrzymanie systemu i mechanizmu rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych w okresie 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r., przy czym w przypadku braku zatwierdzenia taryf na 2024 przez Prezesa URE, do chwili ich zatwierdzenia rekompensaty mają być wypłacane w wysokości 60% cen stosowanych w 2023 r.

1.2. Ochrona odbiorców na rynku gazu

Projekt przewiduje przedłużenie obowiązywania ceny maksymalnej paliw gazowych dla odbiorców uprawnionych na okres od dnia 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. Podmiotami objętymi ochroną będą w dalszym stopniu gospodarstwa domowe, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, podmioty zobowiązane do dostaw na potrzeby mieszkaniowe i użyteczności oraz podmiotów użyteczności publicznej

oraz piekarnie i cukiernie. Również cena maksymalna pozostała na dotychczasowym poziomie. Podmioty objęte ochroną będą uiszczać opłatę za usługi dystrybucyjne w okresie 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. na poziomie wynikającym z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa URE dla operatora systemu dystrybucyjnego na 2022 rok, chyba że w ramach zawartych umów albo zatwierdzonych taryf ustalono ceny korzystniejsze niż cena maksymalna. Projekt przewiduje również utrzymanie systemu i mechanizmu rekompensat z tytułu stosowania ceny maksymalnej paliw gazowych lub stawek opłat za świadczenie usług dystrybucji paliw gazowych, przy czym w przypadku braku zatwierdzenia taryf na 2024 r. przez Prezesa URE, do chwili ich zatwierdzenia rekompensaty będą wypłacane w wysokości 50% cen stosowanych w 2023 r.

Projektodawca zdecydował się także na obciążenie przedsiębiorstw wydobywających gaz ziemny gazową składką na Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny, funkcjonującą na podobnych zasadach jak gazowy odpis na Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny, o którym mowa w rozdziale 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. poz. 2687 z późn. zm.).

1.3. Ochrona odbiorców na rynku ciepła

Projekt przedłuża na okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. przewidzianych obecnie mechanizmów ograniczenia wysokości cen za ciepło i jego dostawę do odbiorców zarówno w systemach ciepłowniczych taryfowanych, w których ceny i stawki opłat podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa URE, jak i zwolnionych z obowiązku przedkładania taryf dla ciepła do zatwierdzania Prezesowi URE. Zakres podmiotów objętych ochroną nie uległ zmianie. Projekt wprowadza także mechanizm wypłaty i rozliczenia świadczenia wyrównawczego, o którym mowa w art. 12a-12e ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1772 z późn. zm.). Projektodawca zdecydował się także na zmianę zasad w zakresie rozliczenia końcowego mechanizmów wsparcia (rekompensat i wyrównań) dla przedsiębiorstw ciepłowniczych, które kończą się w dniu 31 grudnia 2023 r., które będą następnie miały zastosowanie również do okresu od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. Zmiany te mają na celu doprowadzenie do wyrównania kwot wsparcia

udzielanego odbiorcom uprawnionym z kwotami otrzymywanymi przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

1.4. Przywrócenie tzw. obliga giełdowego i certyfikacja dla jednostek rynku mocy

Obligo giełdowe, czyli obowiązek sprzedaży przez przedsiębiorstwa energetyczne wytworzonej energii elektrycznej na giełdach towarowych zostało w całości uchylone w grudniu 2022 r. Projekt zakładał jego przywrócenie, co gwarantować ma „płynność na rynku hurtowym, co pozwala na wyznaczenie ceny rynkowej, która jest ważnym elementem umożliwiającym transparentne, rynkowe określenie ceny odniesienia dla umów sprzedaży energii”. Przywrócenie obliga giełdowego ma także w założeniu projektodawcy wpłynąć na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju, funkcjonowanie spółek energetycznych na równych zasadach oraz pozytywnie wpłynąć na wzrost konkurencyjności. Warto wskazać, iż projektodawca przewidział możliwość zwolnienia, przez Prezesa URE, przedsiębiorstwa z obowiązku sprzedaży wytworzonej energii elektrycznej na giełdzie towarowej sprzedawanej na potrzeby wykonywania długoterminowych zobowiązań wynikających z umów zawartych z instytucjami finansowymi w celu realizacji inwestycji związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej, lub wytwarzanej na potrzeby operatora systemu przesyłowego wykorzystywanej na potrzeby prawidłowego funkcjonowania krajowego systemu elektroenergetycznego, jeżeli nie spowoduje to istotnego zakłócenia warunków konkurencji na rynku energii elektrycznej lub zakłócenia na rynku bilansującym. Poprzez art. 20 projektu, projektodawca zdecydował się na rozwiązanie, co do zasady z dniem 1 lipca 2024 r., zawartych już umów sprzedaży energii elektrycznej poza rynkiem giełdowym. Projektodawca uzasadniał, iż „rozwiązanie kontraktów pozagiełdowych po wejściu w życie ustawy ma na celu przyspieszenie osiągnięcia pełnej transparentności i przywrócenie równego dostępu uczestników rynku do wolumenu energii wytwarzanej w źródłach konwencjonalnych”.

Artykuł 7 projektu wprowadzał regulację, zgodnie z którą, jednostki rynku mocy, które uczestniczyły w rynku mocy w latach poprzednich będą miały możliwość dalszego udziału w rynku mocy także w przypadku, gdy na etapie certyfikacji do aukcji

dla kolejnych lat dostaw nie złożyły odpowiednich wniosków lub po zakończeniu certyfikacji zmieniły swoje decyzje dotyczące dalszej eksploatacji.

1.5. Regulacje związane z energetyką wiatrową

Projekt w pierwotnym przedłożeniu zmieniał regulacje związane z energetyką wiatrową, w szczególności w zakresie przepisów regulujących lokalizowanie tych inwestycji. Poprzez zmianę art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 724 z późn. zm., dalej jako „ustawa o elektrowniach wiatrowych”), projekt wprowadzał możliwość ustalenia lokalizacji inwestycji polegającej na budowie elektrowni wiatrowej nie tylko na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jak ma to miejsce w aktualnym stanie prawnym, lecz także na podstawie zintegrowanego planu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 37ea z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.), a także na podstawie uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji podejmowanej przez radę gminy, na terenie której planowana jest inwestycja w zakresie elektrowni wiatrowej lub zespołu elektrowni wiatrowych, na wniosek inwestora.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o elektrowniach wiatrowych, w przypadku lokalizowania, budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, chyba że plan miejscowy określa inną odległość, wyrażoną w metrach, jednak nie mniejszą niż 700 metrów (tzw. zasada 10H). Projekt przewidywał zmiany w zakresie wymogu minimalnej odległości elektrowni wiatrowej od zabudowy mieszkalnej oraz parku narodowego. Projektodawca proponował, aby odległość była zależna od natężenia dźwięku emitowanego przez elektrownie wiatrowe. Minimalne odległości elektrowni wiatrowej zostały określone oddzielnie dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów mieszkaniowo-usługowych zostały określone w nowowprowadzanym (załącznik nr 1 do ustawy) oraz oddzielnie dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki

społecznej, terenów szpitali i stref ochrony uzdrowiska (załącznik nr 2 do ustawy). Poziom hałasu generowany przez elektrownie wiatrowe miał być ustalany metodą pomiarową oraz obliczeniową, o których mowa w załączniku nr 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. z 2014 r., poz. 1242). Co istotne, projekt przewidywał, iż modernizacja istniejących już elektrowni wiatrowych dokonywana przy zachowaniu dotychczasowej lokalizacji poszczególnych elektrowni wiatrowych, przy braku zwiększenia ich liczby oraz niepowodująca zwiększenia oddziaływania na środowisko w stosunku do zakresu określonego w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanej dla przedsięwzięcia będącego przedmiotem modernizacji, nie wymaga zachowania odległości określonych w załączniku nr 1 i nr 2 do ustawy, pod warunkiem, że w wyniku modernizacji nie zostaną przekroczone normy poziomu hałasu określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy. Projekt przewidywał również zmniejszenie minimalnej odległości pomiędzy elektrownią wiatrową od parku narodowego lub rezerwatu przyrody do minimum 300m.

Projektodawca wprowadzał również możliwość podjęcia przez radę gminy uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie elektrowni wiatrowej lub zespołu elektrowni wiatrowych, na wniosek inwestora, składany za pośrednictwem wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Uchwała ta wiąże organy administracji architektoniczno-budowlanej wydające pozwolenie na budowę dla elektrowni wiatrowej lub zespołu elektrowni wiatrowych, a także właściwe organy administracji architektoniczno-budowlanej w zakresie wydawania decyzji dotyczących innych inwestycji. Kolejno ustalenie lokalizacji inwestycji polegającej na budowie elektrowni wiatrowej lub zespołu elektrowni wiatrowych na podstawie zintegrowanego planu inwestycyjnego lub uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji będzie mogło nastąpić niezależnie od istnienia miejscowego planu lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub planu ogólnego gminy a także jeżeli postanowienia miejscowego planu lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub planu ogólnego gminy nie zakazują lokalizacji elektrowni wiatrowej na danym obszarze lub dany obszar nie został

przeznaczony na budynki mieszkalne lub o funkcji mieszanej przy czym zastrzeżono, że określenie innego sposobu zagospodarowania przestrzennego niż elektrownia wiatrowa nie stanowi zakazu. Uchwała o ustaleniu lokalizacji inwestycji, z chwilą wejścia w życie, stanie się szczególną formą planu miejscowego (projektowany art. 6¹ ust. 4 ustawy o elektrowniach wiatrowych). Projektodawca przewidywał, iż przed podjęciem lub zmianą uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji organ właściwy do jej podjęcia zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu podając do publicznej wiadomości informacje dotyczące postępowania.

Istotna zmiana związana z lokalizacją elektrowni wiatrowych została zawarta w art. 11 projektu, który przewidywał dodanie do katalogów celów publicznych zawartego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 344 z późn. zm.) budowy, przebudowa i utrzymanie instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 1 MW, w szczególności elektrowni wiatrowej wraz z inwestycją towarzyszącą. Powyższe oznacza, iż możliwym stałoby się wyłączenie nieruchomości na powyższe cele, gdyż zgodnie z art. 112 ustawy o gospodarce nieruchomościami, wyłączeniu może ulec nieruchomość położona na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych na cele publiczne albo do nieruchomości, dla których wydana została decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Mimo że projekt nie przewidywał wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, to ze względu na fakt, iż uchwała o ustaleniu lokalizacji inwestycji, z chwilą wejścia w życie, miałaby się stać szczególną formą planu miejscowego, przepisy Rozdziału 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami mogłyby być w tym zakresie stosowane.

Poprzez zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym projektodawca uchylał przepisy które przewidują, że jedynie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogą być dokonywane zmiany zagospodarowania terenu dotyczące niezamontowanych na budynku instalacji odnawialnych źródeł energii lokalizowanych na określonych gruntach. Ponadto poprzez skreślenie art. 27b ust. 1 pkt 1 oraz art. w art. 37ec ust. 6 w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym projektodawca umożliwiał zastosowanie uproszczenia procedur uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz zintegrowanego planu inwestycyjnego

przeznaczone dla instalacji OZE również w odniesieniu do inwestycji w zakresie elektrowni wiatrowych.

W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) projektodawca rozszerzył katalog inwestycji strategicznych o inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych, co pozwolić ma na objęcie inwestycji w zakresie elektrowni wiatrowych wyjątkiem od obowiązku przeprowadzania przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach analizy zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Projekt przewidywał także przeniesienie na starostę, jako organ administracji architektoniczno-budowlanej pierwszej instancji, właściwości w sprawach dotyczących elektrowni wiatrowych (w obecnym stanie prawnym jest to właściwość wojewody).

2. Zmiany w projekcie dokonane autopoprawką z dnia 5 grudnia 2023 r.

Jak już wspomniano, dnia 5 grudnia 2023 r. wnioskodawca przedłożył autopoprawkę do projektu (druk nr 72-A), która usuwa z projektu regulacje dotyczące elektrowni wiatrowych, a także tzw. obliża giełdowego oraz przedłużania certyfikacji dla jednostek rynku mocy, które uczestniczyły w rynku mocy w latach poprzednich.

W zakresie zmian w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, ustawie z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku, ustawie z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, oraz ustawie z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw projektodawca zdecydował się na wprowadzenie szeregu poprawek o charakterze technicznym, które dopracowują legislacyjnie projektowane regulacje.

Obok zmian o charakterze technicznym, warto wskazać, iż w pierwotnej wersji projektu przewidywano, utrzymanie na okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 roku cen stosowanych w 2023 r. tj. na podstawie taryf przedsiębiorstw zatwierdzonych

przez Prezesa URE albo średnich cen zatwierdzonych taryf sprzedawców z urzędu w specyficznych przypadkach braku zatwierdzenia taryf na rok 2022 r. Autopoprawka zmieniła ten projektowany przepis w ten sposób, iż utrzymane zostaną ceny stosowane w 2023 r. (a więc w praktyce ceny z 2022 r.).

W ramach autopoprawki projektodawca zdecydował się także na wprowadzenie technicznych zmian wynikających z przedłużenia okresu ochrony odbiorców energii elektrycznej, gazu i ciepła w takich aktach jak ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych, ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, ustawie z dnia 26 stycznia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu, w ustawie z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii, w ustawie z dnia 14 kwietnia 2023 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących, w ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel oraz w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw.

Projektodawca zdecydował się również na skreślenie zawartych w pierwotnej wersji projektu zmian w ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, w ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw, ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy, ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w

ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.

III. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Wstęp

W związku ze światowym wzrostem cen surowców energetycznych państwa członkowskie UE w celu bezpośredniej ochrony odbiorców energii elektrycznej, gazu i paliw wprowadziły szereg środków przeciwdziałających podwyżkom cen energii. Poniżej wskazano przykładowe rozwiązania przyjęte w Austrii, Estonii, Luksemburgu, Niemczech, Rumunii, Słowenii, we Włoszech. Wśród państw spoza UE omówiono działania mające na celu ochronę odbiorców energii elektrycznej przyjęte w Szwajcarii i Wielkiej Brytanii. W analizowanych państwach, wśród mechanizmów ograniczających wzrost cen energii, nie wprowadzono obliża giełdowego. Przepisy dotyczące budowy lądowych instalacji wiatrowych zostały szczegółowo określone w regulacjach obowiązujących np. w Bułgarii, Danii, Francji, Holandii, na Łotwie. Wśród państw spoza UE przepisy dotyczące budowy lądowych instalacji wiatrowych zostały określone w regulacjach przyjętych np. w Wielkiej Brytanii.

1. Informacja na temat wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej **Ochrona odbiorców energii**

W Austrii Rada Narodowa podczas sesji plenarnej w 2022 r. uchwaliła m.in. automatyczne dostosowanie wielu świadczeń rodzinnych i socjalnych do rosnących cen energii. Ponadto odbiorcy małych i średnich emerytur ponownie otrzymali jednorazową wypłatę w wysokości do 500 euro. Szeroki pakiet ulg objął również kompleksowe dopłaty do kosztów energii elektrycznej dla gospodarstw domowych w formie "hamulca cen energii elektrycznej", nadzwyczajny wzrost dodatku wyrównawczego do 1 110 euro, wzrost dotacji do kosztów energii dla przedsiębiorstw z 450 mln euro do 1,3 mld euro oraz redukcję pozapłacowych kosztów pracy¹. Oprócz dopłat do kosztów energii, firmy skorzystały również na obniżeniu składek

¹ <https://www.parlament.gv.at/aktuelles/news/Teuerung-Nationalrat-beschliesst-Entlastungen-in-Milliardenhoehe>.

pracodawców na fundusz wyrównawczy dla rodzin z 3,9% do 3,7%. Ponadto przedstawiony przez rząd II pakiet ulg inflacyjnych przewidywał znaczne podniesienie progów podatkowych dla przedsiębiorstw rolnych i leśnych. Tak zwany "hamulec cenowy energii elektrycznej" gwarantuje, że koszty energii elektrycznej dla gospodarstw domowych do rocznego zużycia energii elektrycznej w wysokości 2 900 kWh będą subsydiowane do dolnego progu 10 centów i górnego progu 40 centów za kWh. Stanowi to około 80% średniego zużycia energii przez austriackie gospodarstwa domowe². Łącznie ulga ta ma przynieść do 500 euro na gospodarstwo domowe rocznie. Hamulec cenowy na energię elektryczną ma funkcjonować 19 miesięcy do 30 czerwca 2024 r. Ponadto gospodarstwa domowe o niskich dochodach otrzymują dopłatę do kosztów sieci w wysokości 75% w okresie od stycznia 2023 r. do czerwca 2024 r.³ Część kosztów energii elektrycznej została pokryta przez rząd federalny. W praktyce, dopłata do kosztów energii elektrycznej jest automatycznie doliczana do rachunku za energię elektryczną i nie jest do tego wymagany żaden formalny wniosek⁴. Dopłata do kosztów energii elektrycznej jest dostępna dla prywatnych gospodarstw domowych z ważną umową na energię elektryczną i jednym licznikiem/punktem pomiarowym. Dostawca energii elektrycznej automatycznie uwzględni dotację i wykaże ją na rachunku za energię elektryczną. W 2022 i 2023 r. pracodawcy⁵ mogą wypłacać pracownikom nieopodatkowane premie za koszty utrzymania w wysokości do 3 000 euro. Środki te mają zapewnić pracownikom większy dochód netto w perspektywie długoterminowej. Ponadto ramach wsparcia pracodawców Program Digi-Scheck (szkolenia dla nowozatrudnionych i praktykantów) został przedłużony do 2024 r. W związku z dużym zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną siłę roboczą – zwłaszcza w turystyce – wzmocniono szkolenia zawodowe. Dofinansowane zostały maksymalnie trzy kursy na praktykanta w roku kalendarzowym do maksymalnej kwoty 500 euro każdy. Dopłata do kosztów ogrzewania została ogłoszona przez rząd federalny na początku grudnia 2022 r. i miała na celu jednorazowe odciążenie gospodarstw domowych w wysokości od 200 do 400

² https://www.oesterreich.gv.at/themen/steuern_und_finanzen/sonstige_beihilfen_und_foerderungen/entlastungspaket.html.

³ <https://www.finanz.at/news/entlastungen-2023-9908/>.

⁴ <https://durchblicker.at/entlastungspakete>.

⁵ <https://www.bmaw.gv.at/newsletter/Newsletter-07-2022/Entlastungspaket.html>.

euro rocznie. Dotacja weszła w życie od 2023 r., aby złagodzić rosnące koszty ogrzewania⁶. W Austrii od 1 stycznia 2023 r. obowiązuje również uzgodniona obniżka podatków wynikająca z reformy podatkowej, która oznacza większy miesięczny dochód netto dla wszystkich podatników i pracowników⁷.

W Estonii w celu ochrony odbiorców energii wprowadzono szereg środków, których celem było złagodzenie wzrostu cen energii elektrycznej. Część z nich przysługiwała beneficjentom automatycznie (bez konieczności specjalnego ubiegania się o wsparcie), inne wymagały złożenia odpowiedniego wniosku do władz samorządów lokalnych. Przyjęte środki obejmowały⁸:

- refundację opłat za ogrzewanie sieciowe dla gospodarstw domowych – automatyczny zwrot 65% nadwyżki rachunku ponad poziom ceny jednostkowej z października 2021 r. (środek stosowany w okresie luty-marzec 2022 r.);
- rekompensatę za cenę gazu ziemnego dla odbiorców innych niż gospodarstwa domowe (z pewnymi wyjątkami) w wysokości 2,74 euro za MWh (środek stosowany w okresie luty-marzec 2022 r.);
- wprowadzenie górnego limitu cen energii elektrycznej i gazu dla gospodarstw domowych (środek stosowany w okresie styczeń-marzec 2022 r.);
- zwrot 50% opłaty za korzystanie z sieci elektrycznej dla wszystkich odbiorców energii elektrycznej (środek stosowany od października 2021 r. do marca 2022 r., w tym od stycznia 2022 r. zwrot dla odbiorców innych niż gospodarstwa domowe wynosił 100%);
- zwrot 100% opłat za korzystanie z sieci gazowej dla wszystkich odbiorców gazu (środek stosowany od grudnia 2021 r. do marca 2022 r.);
- zwrot do 80% podwyżki ceny energii elektrycznej, gazu lub ogrzewania sieciowego dla gospodarstw domowych o dochodach netto niższych niż wskazany próg dochodowy (obliczany według odpowiedniego wzoru), przyznawany na podstawie wniosku zawierającego także rachunki za prąd, gaz i ogrzewanie (środek stosowany od września 2021 r. do kwietnia 2022 r.);

⁶ <https://www.finanz.at/news/entlastungen-2023-9908/>.

⁷ Szczegółowo i obszernie na temat pakietów pomocowych w Austrii:

https://www.oesterreich.gv.at/themen/steuern_und_finanzen/sonstige_beihilfen_und_foerderungen/entlastungspaket/gesamtuebersicht-entlastungspakete.html.

⁸ Informacje ze strony estońskiego Ministerstwa Finansów: <https://www.fin.ee/energiakulude-huvitamine>.

- dotację energetyczną dla gospodarstw domowych rekompensującą 80% podwyżek cen energii elektrycznej i gazu przy określonym poziomie zużycia (środek stosowany od października 2022 r. do marca 2023 r.)⁹.

We wrześniu 2022 r. zmieniono ustawę o rynku energii elektrycznej¹⁰ i wprowadzono tzw. usługę powszechną jako formę bezpośredniego wsparcia dla gospodarstw domowych i sektora MŚP. Usługa pozwala tym grupom odbiorców na zakup energii po stałej, regulowanej cenie. Uprawnienie przysługuje konsumentom z gospodarstw domowych od 1 października 2022 r., a przedsiębiorstwom z sektora mikro i MŚP, osobom samozatrudnionym, fundacjom czy organizacjom pozarządowym – od 1 listopada 2022 r. Zakończenie programu przewidziano na 30 kwietnia 2026 r.

W Luksemburgu rząd podjął szereg działań mających na celu pomoc gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom w obniżeniu kosztów cen energii¹¹, w tym m.in.:

- w dniu 1 stycznia 2022 r. podwyższył dodatek z tytułu kosztów utrzymania o 200 euro, aby lepiej chronić gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji przed rosnącymi cenami energii;
- w lutym 2022 r. zatwierdził pakiet energetyczny „Energiedesch”, przeznaczając 75 mln euro na następujące elementy:
 - o jednorazową premię energetyczną w wysokości 400 euro dla gospodarstw domowych o niskich dochodach,
 - o ustabilizowanie cen energii elektrycznej poprzez zwiększenie wkładu państwa do mechanizmu kompensacyjnego dla energii odnawialnej,
 - o okresowe pokrycie kosztów funkcjonowania i eksploatacji sieci gazowej przez państwo,
 - o zwiększenie środków finansowych na przyspieszenie transformacji energetycznej.
- w dniu 31 marca 2022 r. wprowadził nowe rozwiązania, mające na celu ochronę przedsiębiorstw przed wyższymi cenami energii obowiązującymi do końca

⁹ *National fiscal policy responses to the energy crisis*, <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>.

¹⁰ *Electricity Market Act*, RT I 2003, 25, 153 z późn. zm., <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/529082019018/consolide/current>.

¹¹ Na podstawie: *National fiscal policy responses to the energy crisis*, 26 June 2023. <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>.

2023 r. Środki te obejmowały m.in.: program gwarancji mający na celu ułatwienie udzielania kredytów bankowych kwalifikującym się do tej pomocy firmom (dotkniętym wojną w Ukrainie), wsparcie dla przedsiębiorstw zakwalifikowanych jako energochłonne;

- opracowano pomoc specjalną dla sektora rolnego, mającą na celu zrekompensowanie części dodatkowych kosztów związanych ze wzrostem cen energii, nawozów i środków produkcji (limit 35 000 euro na przedsiębiorstwo);
- zaproponowano program pomocy mający na celu zrekompensowanie dodatkowych kosztów systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (ETS) w latach 2021-2030.

Ponadto, aby zwiększyć siłę nabywczą obywateli i grup szczególnie wrażliwych, wprowadzono dodatkowe systemy wsparcia, które obejmowały m.in.:

- ulgi podatkowe oraz obniżkę o 7,5 centa/euro za litr paliwa (diesel, benzyna) i za litr oleju opałowego do końca 2022 roku;
- tymczasowo zamrożono ceny czynszów do grudnia 2022 r., wprowadzono wyższe dopłaty do czynszów dla rodzin wielodzietnych oraz dokonano przeglądu programu wsparcia finansowego na remonty pierwszych domów.

W dniu 28 września 2022 r. rząd podpisał trójstronne porozumienie we współpracy z trzema głównymi związkami zawodowymi i Luksemburskim Związkiem Pracodawców ¹². Porozumienie obejmowało m.in. różnorodne wsparcie dla konsumentów i przedsiębiorstw, które nadal zmagają się z rosnącymi kosztami energii. Aby wesprzeć gospodarstwa domowe, rząd wprowadził ograniczenie wzrostu cen gazu do maksymalnie 15%, przy całkowitym zamrożeniu cen energii elektrycznej od stycznia do grudnia 2023 roku. W sektorze paliwowym nastąpiła obniżka cen oleju opałowego o 15 centów za litr oraz ogólna obniżka podatku VAT. Na mocy porozumienia została również podniesiona płaca minimalna. Ponadto, rząd przekazał środki pieniężne gospodarstwom domowym o niskich dochodach i emerytom, przyznając kwalifikującym się gospodarstwom domowym premie energetyczne w wysokości od 200 euro do 400 euro oraz pokrywając koszty cen energii w domach

¹² Accord entre le gouvernement, l'UEL, l'OGBL, la CGFP et le LCGB:
https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/09-septembre/28-tripartite-signature.html.

spokojnej starości. Aby wesprzeć przedsiębiorstwa, zaoferowano rekompensatę za rosnące ceny energii za pośrednictwem szeregu programów pomocowych. Istniejący system ulg podatkowych dostosowano, tak aby zachęcał do inwestowania w transformację ekologiczną i cyfrową. Oferowane są dotacje na panele słoneczne i „Umowy na zakup energii” w celu nakłonienia firm do pozyskiwania większości energii bezpośrednio od dostawców energii odnawialnej.

W Niemczech w związku z gwałtownym wzrostem cen rząd uruchomił trzy pakiety pomocowe (*Entlastungspaket*)¹³. Dwa pierwsze pakiety pomocowe¹⁴ o łącznej wartości około 30 miliardów euro zostały uruchomione w ciągu kilku tygodni w pierwszych miesiącach 2022 r. Środki pomocowe objęły zwiększenie ulg podatkowych, ryczałt na ceny energii dla osób zatrudnionych, dodatek na dziecko i ryczałty dla osób pobierających zasiłki, a także trzymiesięczną obniżkę podatku energetycznego od paliw. W szczególności faworyzowane były gospodarstwa domowe o niskich i średnich dochodach. Trzecią częścią pakietu ulg jest pakiet z roku 2023¹⁵. Rząd federalny i rządy krajów związkowych uzgodniły ograniczenia cen energii elektrycznej i gazu oraz inne środki mające wprowadzić ulgi finansowe m.in. jako dodatek energetyczny w wysokości 200 euro dla studentów, stażystów i uczniów szkół zawodowych, wprowadzenie tańszej żywności, bilet niemiecki (*Deutschlandticket*) ważny w całym kraju za 49 euro/mies. Ponadto w ramach zmniejszania obciążeń finansowych wynikających z rosnących cen energii niemiecki rząd przeznaczył 200 mld euro na złagodzenie wysokich cen energii elektrycznej, gazu i ogrzewania między innymi za pomocą tzw. hamulców cen energii elektrycznej i gazu:

- od stycznia i marca 2023 r. hamulec cenowy energii elektrycznej ograniczył cenę podstawowego zużycia do 40 centów/kWh. Aktualnie obowiązuje limit cenowy w wysokości 40 centów/kWh dla „podstawowego zużycia” energii elektrycznej. Podstawowe zużycie obejmuje 80% zużycia z poprzedniego roku. W przypadku zużycia powyżej tej wartości klienci muszą zapłacić normalną

¹³ <https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Schlaglichter/Entlastungen/schnelle-spuerbare-entlastungen.html>.

¹⁴ https://www.boeckler.de/de/faust-detail.htm?sync_id=HBS-008352.

¹⁵ *Entlastungspaket 2023: Diese finanziellen Hilfen kannst Du erhalten*, Daniel Pöhler, 22.09.2023; <https://www.forbes.com/advisor/de/deine-finanzen/entlastungspaket/>.

cenę energii elektrycznej, którą uzgodnili ze swoim dostawcą energii elektrycznej przy podpisywaniu umowy.

- od stycznia i marca 2023 r. hamulec cen gazu ograniczył cenę 1 kWh do 12 centów dla podstawowego zużycia. Tak zwany hamulec cen gazu (lub pułap cen gazu lub hamulec cen ciepła) ma zastosowanie do gazu i ciepła sieciowego. Maksymalna cena za 80% udział zużycia gazu wynosi 12 centów/kWh. Maksymalna cena za podstawowe zużycie ciepła sieciowego wynosi 9,5. Następujące środki pomocowe zostały już wdrożone (lub mogą być w trakcie realizacji).

W Rumunii w celu ochrony odbiorców energii zgodnie z ustawą nr 357 z 13 grudnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia nadzwyczajnego rozporządzenia rządu nr 119/2022 zmieniającego i uzupełniającego nadzwyczajne rozporządzenie rządu nr 27/2022 w sprawie środków mających zastosowanie do odbiorców końcowych na rynku energii elektrycznej i gazu ziemnego w okresie od dnia 1 kwietnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r. oraz zmieniającego i uzupełniającego niektóre akty regulacyjne w dziedzinie energetyki¹⁶, zmienione zostały zasady programu ustalania obniżonych stawek na gaz i energię elektryczną dla odbiorców krajowych i zagranicznych. Zgodnie z nowymi przepisami poszerzono m.in. krąg odbiorców będących gospodarstwami domowymi, którzy będą mogli skorzystać z najniższej ceny energii elektrycznej, ustalana jest także cena maksymalna dla dużych odbiorców, a także wydłuża się okres obowiązywania programu do 31 marca 2025 roku. Ostateczna cena naliczana przez dostawców energii elektrycznej wyniesie maksymalnie 0,68 lei/kWh (0,58 PLN) za zużycie zrealizowane w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 marca 2025 r. przez następujące kategorie klientów: gospodarstwa domowe zużywające miesięcznie mniej niż 100 kWh; rodziny z co najmniej trójką uczących się dzieci; samotni rodzice uczących się dzieci; osoby korzystające w domu z aparatury lub sprzętu medycznego ze względu na stan zdrowia. W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 marca 2025 r. aktualna cena maksymalna wyniesie 0,80 lei/kWh (0,69 PLN) w przypadku zużycia od 100,01 kWh do 255 kWh/miesiąc, a zużycie energii elektrycznej od 255 kWh do 300 kWh/miesiąc jest rozliczane po cenie maksymalnie 1,3 lei kWh z VAT (1,11 PLN). Jeżeli zużycie przekracza 300 kWh/miesiąc, opłata za całe zużycie wynosi

¹⁶ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/262447>.

maksymalnie 1,3 lei/kWh. Maksymalna cena wynosząca 1 lei/kWh (0,86 PLN), łącznie z VAT, będzie stosowana w odniesieniu do 85% miesięcznego zużycia w miejscu zużycia (pozostała w maksymalnej cenie 1,3 lei/kWh) dla następujących kategorii konsumentów: małe i średnie przedsiębiorstwa; operatorzy usług użyteczności publicznej i operatorzy regionalni; podmioty gospodarcze działające w branży spożywczej; lokalne władze i instytucje publiczne; krajowe instytuty badawczo-rozwojowe. Ta sama ograniczona cena energii elektrycznej, wynosząca maksymalnie 1 lei/kWh, w tym VAT, będzie miała zastosowanie do pełnego zużycia energii przez szpitale publiczne i prywatne.

W przypadku limitów cen gazu limitami będą:

- maksymalnie 0,31 lei/kWh z VAT (0,27 PLN) dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi;
- maksymalnie 0,37 lei/kWh z VAT (0,32 PLN), w przypadku odbiorców, których roczne zużycie gazu ziemnego osiągnięte w roku poprzednim w miejscu zużycia nie przekracza 50 000 MWh.

Od 1 stycznia 2023 r. z maksymalnej ceny wynoszącej 0,37 lei/kWh będą mogli korzystać także klienci niebędący gospodarstwami domowymi w parkach przemysłowych, a także w zamkniętych systemach dystrybucyjnych.

W Słowenii w związku ze wzrostem cen energii rząd zdecydował się na zastosowanie m.in. następujących form wsparcia¹⁷:

- regulację cen energii elektrycznej, gazu i paliw (rząd określił maksymalną cenę odsprzedaży energii elektrycznej dla gospodarstw domowych i małych odbiorców biznesowych oraz określił maksymalną cenę odsprzedaży gazu ziemnego dla odbiorców chronionych – wyznaczono limit cenowy dla 90% ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych, 10% zużycia będzie opłacane przez gospodarstwa domowe po cenie rynkowej; środek ma zastosowanie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 roku. Ustalono maksymalną cenę detaliczną gazu ziemnego dla odbiorców indywidualnych i gospodarstw domowych na najbliższy sezon grzewczy, czyli od dnia 1 stycznia 2024 r. do 30 kwietnia 2024 roku. Ponadto ograniczona została marża handlarzy produktami ropopochodnymi, co wpłynęło na

¹⁷ <https://www.gov.si/en/registries/projects/measures-to-mitigate-price-increases/>.

obniżkę cen ropy naftowej i produktów ropopochodnych na autostradach oraz oleju opałowego);

- przyznanie jednorazowych dodatków energetycznych dla osób o niskich dochodach i najsłabszych społecznie grup obywateli (dodatek w wysokości 200 euro został wypłacony odbiorcom finansowej pomocy społecznej i wsparcia dochodu; kwota dodatku wzrastała zgodnie z liczbą dzieci w gospodarstwie domowym);
- obniżenie na okres od 1 września 2022 r. do 31 maja 2023 r. stawki podatku VAT (do 9,5%) na energię elektryczną, gaz ziemny, ciepłownictwo oraz drewno opałowe. Od 1 września 2023 r. obowiązuje niższa składka na zapewnienie wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w źródłach odnawialnych oraz w wysokosprawnej kogeneracji);
- pomoc dla przedsiębiorstw (rząd ustalił – obowiązujące od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. – maksymalne ceny detaliczne energii elektrycznej dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw będących odbiorcami końcowymi. Ponadto, w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2022 r. państwo dofinansowywało małym, średnim i dużym przedsiębiorstwom koszty energii elektrycznej i gazu ziemnego powyżej dwukrotnego wzrostu ich cen).

We Włoszech pierwsze regulacje mające na celu złagodzenie skutków wzrostu cen surowców energetycznych dla odbiorców energii przyjęto w marcu 2021 r., w ramach przepisów zawierających wsparcie dla przedsiębiorstw w związku z łagodzeniem skutków pandemii COVID-19. Przewidziano wówczas czasowe obniżenie części składowych opłat za energię elektryczną dla wybranych podmiotów¹⁸. Przyjmowanie szerzej zakrojonych mechanizmów mających na celu łagodzenie skutków wzrostu cen energii rozpoczęto we wrześniu 2021 r.¹⁹. Okres obowiązywania

¹⁸ *Annual report to the European Union Agency for the cooperation of energy regulators and the European Commission on the regulatory activities and fulfilment of duties of the Italian Regulatory Authority for Energy, Networks and Environment - Summary*, 31 July 2022, https://www.arera.it/allegati/relaz_ann/22/Summary%20AR%202022%20EN.pdf.

¹⁹ *Decreto-Legge 27 settembre 2021, n. 130 Misure urgenti per il contenimento degli effetti degli aumenti dei prezzi nel settore elettrico e del gas naturale*, <https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2021-09-27&atto.codiceRedazionale=21G00141&tipoDettaglio=multivigenza&qld=>.

tych mechanizmów był przedłużany w kolejnych miesiącach, a ich zakres ulegał zmianie²⁰. Mechanizmy te obejmowały przede wszystkim:

- przeznaczenie środków na tymczasowe obniżenie wysokości rachunków za energię elektryczną i gaz, przede wszystkim poprzez ustalenie opłaty systemowej na poziomie zerowym dla różnych grup odbiorców końcowych (mechanizm stopniowo wygaszany do końca 2023 r.);
- dodatkowa rekompensata na pokrycie rachunków za energię elektryczną i gaz dla gospodarstw domowych w trudnej sytuacji ekonomicznej lub dotkniętych przez poważne problemy zdrowotne – wsparcie takie obowiązywało w mniejszym zakresie we Włoszech od 2020 r. (zakończenie obowiązywania dodatkowej rekompensaty przewidziano na IV kwartał 2023 r.);
- obniżenie do 5% stawki VAT na gaz;
- zobowiązanie sprzedawców energii elektrycznej i gazu do umożliwienia odbiorcom końcowym regulowania faktur za okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2020 r. w ratach, bez oprocentowania, przewidując jednocześnie mechanizm zaliczek na rzecz sprzedawców energii elektrycznej i gazu na poczet kwot płaconych w ratach przez odbiorców końcowych;
- ulgi podatkowe dla przedsiębiorstw z tytułu wydatków ponoszonych na zakup gazu i energii elektrycznej;
- zawieszenie do 30 czerwca 2023 r. skuteczności klauzul umownych, które umożliwiają dostawcy energii elektrycznej i gazu jednostronną zmianę ogólnych warunków dotyczących określenia ceny.

Lądowe instalacje wiatrowe

W Bułgarii zagadnienie lokalizacji elektrowni wiatrowych reguluje rozporządzenie nr 14 z dnia 15 czerwca 2005 w sprawie przepisów i norm technicznych projektowania, budowy i eksploatacji obiektów i urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej²¹. Lokalizacje obiektów poza terenem zurbanizowanym ustala się na podstawie

²⁰ Informacje ze strony internetowej włoskiej Izby Deputowanych:

https://temi.camera.it/leg19/temi/19_le-misure-adottate-contro-i-rincari-dei-prezzi-energetici.html.

²¹ <https://lex.bg/laws/ldoc/2135506117>.

szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego odpowiadających ogólnym planom zagospodarowania przestrzennego oraz planom działek zatwierdzonych zgodnie z ustawą o rozwoju przestrzennym. W przypadku gruntów rolnych decydują przepisy dot. wykonania ustawy o ochronie gruntów rolnych. Generatory wiatrowe umieszcza się w odległości nie mniejszej niż 500 m od obszaru najbliższego zaludnionego miejsca i zapewnia skuteczną izolację od hałasu, wibracji i infradźwięków, zgodnie z wymaganiami odpowiednich aktów normatywnych. Rozporządzenie zawiera też przepisy dot. odległości pomiędzy generatorami wiatrowymi w zależności m.in. od sposobu ich ustawienia w terenie (rzędowe, kołowe itp.), rodzaju i mocy turbin oraz siły wiatru wynikającej z ukształtowania terenu.

W Danii, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym w sprawie planowania i pozwolenia na instalację turbin wiatrowych²², lądowe turbiny wiatrowe mogą być lokalizowane tylko na obszarach przewidzianych do tego celu w gminnych planach zagospodarowania. Nie można udzielić pozwolenia na lokalizację turbin wiatrowych w odległości od zabudowań mieszkalnych bliższej niż 4-krotność całkowitej wysokości turbiny wiatrowej (z wyjątkiem miejsca zamieszkania właściciela turbiny wiatrowej oraz przydomowych turbin wiatrowych wzniesionych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków). Wymóg odległości od zabudowań mieszkalnych należy rozpatrywać w powiązaniu z rozporządzeniem wykonawczym w sprawie hałasu powodowanego przez turbiny wiatrowe²³ (dalej: rozporządzenie w sprawie hałasu), które chroni sąsiednie budynki mieszkalne przed znacznymi uciążliwościami spowodowanymi hałasem²⁴. Rozporządzenie w sprawie hałasu przewiduje, że całkowite narażenie na hałas powodowany przez turbiny wiatrowe nie może przekraczać następujących wartości dopuszczalnych:

- w najbardziej narażonym na hałas punkcie na zewnętrznych obszarach mieszkalnych, nie dalej niż 15 metrów od zabudowań na otwartej przestrzeni 44 dB(A) przy prędkości wiatru 8 m/s oraz 42 dB(A) przy prędkości wiatru 6 m/s;

²² *Bekendtgørelse om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller*, BEK nr 923 af 06/09/2019

By-, Land- og Kirkeministeriet, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/923>.

²³ *Bekendtgørelse om støj fra vindmøller*, BEK nr 135 af 07/02/2019, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/135>.

²⁴ *Vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller*, VEJ nr 9317 af 26/01/2022, <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2022/9317>.

- w najbardziej narażonym na hałas punkcie na obszarach użytkowania gruntów wrażliwych na hałas²⁵ 39 dB(A) przy prędkości wiatru 8 m/s oraz 37 dB(A) przy prędkości wiatru 6 m/s.

Ponadto całkowity hałas o niskiej częstotliwości emitowany przez turbiny wiatrowe nie może przekraczać 20 dB przy prędkości wiatru 8 m/s i 6 m/s. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie lokalizacji turbin wiatrowych gmina musi brać pod uwagę, poza odległością od zabudowań i wymogów w zakresie hałasu, również m.in. kwestie uciążliwości wynikających z rzucania cienia, ochronę krajobrazu, obszary ochrony przyrody, obszary zalesiania, walory kulturowo-historyczne.

We Francji budowa i eksploatacja lądowych farm wiatrowych uwarunkowana jest wieloma przepisami, w tym zawartymi w kodeksach: energetycznym, urbanistycznym i kodeksie ochrony środowiska²⁶. Od 2017 r. regulacje dotyczące zezwoleń na budowę i eksploatację farm wiatrowych podlegają procedurze jednego zezwolenia (*d'autorisation unique*), prowadzącego do wydania decyzji przez prefekta. Na mocy tej procedury dokonywana jest ocena wpływu budowy farm wiatrowych na środowisko i ewentualnych zagrożeń z tego tytułu. Brane są pod uwagę m.in. oddziaływanie projektu na krajobraz, różnorodność biologiczną, hałas oraz zagrożenia dla lokalnych mieszkańców. W zakresie tej procedury przeprowadzane są też publiczne konsultacje dostępne dla wszystkich zainteresowanych. W ramach konsultacji w promieniu 6 kilometrów od miejsca, w którym mają być zainstalowane turbiny wiatrowe, rozwieszane są plakaty informacyjne. Daje to każdemu możliwość zapoznania się z projektem i wyrażenia swoich opinii, sugestii i ewentualnych kontrpropozycji. Z konsultacji społecznych sporządzany jest raport, który jest brany pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosku o wydanie zezwolenia. Prefekt podejmuje decyzję dotyczącą zezwolenia w formie rozporządzenia prefekta. Może ono określać dodatkowe wymogi np. dotyczące odległości farm wiatrowych od budynków mieszkalnych czy poziomu dopuszczalnego hałasu. Ze względu na kwestie związane z potencjalnym wpływem związanym z działaniem turbin wiatrowych, lokalizacja

²⁵ Obszary wykorzystywane lub wyznaczone w planie miejscowym (*lokalplan*) lub przepisach urbanistycznych (*byplanvedtægt*) do celów mieszkalnych, instytucjonalnych, dla domków letniskowych, kempingów lub działek, lub obszary wyznaczone w planie miejscowym lub przepisach urbanistycznych dla działalności rekreacyjnej wrażliwej na hałas.

²⁶ Na podstawie: *Éolien terrestre*, 23 novembre 2023: <https://www.ecologie.gouv.fr/eolien-terrestre>.

każdej farmy wiatrowej podlega dogłębnej analizie integracji turbin z otoczeniem. Odległość między turbinami wiatrowymi, a budynkami przeznaczonymi do celów mieszkalnych jest regulowana w przypadku każdego projektu w sposób indywidualny na podstawie analizy wpływu i zagrożeń. Nie może ona jednak być mniejsza niż 500 metrów w przypadku turbin wiatrowych o wysokości powyżej 50 metrów. Dopuszczalny poziom hałasu generowanego przez turbiny wiatrowe jest uregulowany w art. 26 sekcji 6 rozporządzenia z dnia 26 sierpnia 2011 r. sprawie instalacji wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących mechaniczną energię wiatru [...]»²⁷. Określa się go na poziomie 35dB(A). Ponadto przepisy dopuszczają jego przekroczenie o 5 dB(A) w godzinach między 7:00 a 22:00 i o 3 dB(A) między 22:00 a 7:00. Dodatkowo, w myśl rozporządzenia instalacja musi być zlokalizowana w sposób znacząco nie zakłócający działania radarów wykorzystywanych w misjach związanych z bezpieczeństwem cywilnym i wojskowym.

W Holandii budowa farm wiatrowych i turbin wiatrowych o mocy do 5 MW jest możliwa wyłącznie na obszarach, co do których pozwala na to gminny plan zagospodarowania przestrzennego (*bestemmingsplan*). W przypadku farm wiatrowych o mocy od 5 MW do 100 MW konieczne jest uzyskanie zgody władz danej prowincji oraz przygotowanie przez nie planu zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem na farmę wiatrową. Dla farm wiatrowych o mocy powyżej 100 MW konieczny jest plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty na poziomie krajowym przez ministra gospodarki oraz ministra infrastruktury i gospodarki wodnej. Ponadto budowa farmy wiatrowej wymaga opracowania oceny oddziaływania na środowisko (*milieueffectrapport*) oraz wystąpienia o kompleksowe pozwolenie uwzględniające kwestie takie jak konieczność budowy dróg dojazdowych czy wycinki drzew. W prawie niderlandzkim istnieją także inne pozwolenia, które mogą być wymagane w szczególnych okolicznościach (w przypadku budowy farmy wiatrowej, która potencjalnie może zagrozić chronionej przyrodzie, lub budowy w pobliżu zbiornika wodnego)²⁸.

Turbiny wiatrowe muszą spełniać określone wymagania, w tym:

²⁷ Arrêté du 26 août 2011 relatif aux installations de production d'électricité utilisant l'énergie mécanique du vent au sein d'une installation soumise à autorisation au titre de la rubrique 2980 de la législation des installations classées pour la protection de l'environnement: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000024507365/>.

²⁸ Installing wind turbines, <https://business.gov.nl/regulation/wind-turbines/>.

- normy hałasu (niezależne od liczby i lokalizacji turbin) – średnioroczny poziom hałasu w dzień nie może przekroczyć 47 dB w obiektach „wrażliwych na hałas” (np. domach mieszkalnych), a maksymalna dopuszczalna wartość średniorocznego poziomu hałasu w porze nocnej wynosi 41 dB;
- wymogi związane z bezpieczeństwem – należy uzyskać certyfikat, że dana turbina jest wystarczająco bezpieczna dla środowiska, zgodny z odpowiednimi normami bezpieczeństwa;
- turbiny muszą być jak najmniej uciążliwe dla okolicznych mieszkańców – w tym, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie działań związanych z zarządzaniem środowiskiem²⁹, określono, jak dużo cienia może rzucać turbina wiatrowa. Jeżeli odległość turbiny od domu mieszkalnego lub innego budynku „wrażliwego” (np. szkoły) jest mniejsza niż 12-krotność średnicy jej wirnika, a także jeśli rzucany przez turbinę cień może występować średnio przez ponad 17 dni w roku dłużej niż 20 minut dziennie – urządzenie należy wyposażyć w specjalne oprogramowanie sterujące, które wyłączy turbinę, aby zapobiec nadmiernemu rzucaniu cienia;
- wymogi dotyczące bezpieczeństwa w kontekście ruchu lotniczego.

Na Łotwie przepisy dotyczące budowy lądowych instalacji wiatrowych zawarte zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów nr 240 dotyczącym ogólnych zasad planowania, użytkowania i zabudowy terytorium³⁰. Określone w nim zostały m.in. wymogi dotyczące lokalizacji instalacji wiatrowych oraz odległości, jakie należy zachować od innych obiektów lub budynków. Zgodnie z rozporządzeniem dopuszcza się lokalizowanie elektrowni wiatrowych o mocy większej niż 20 kW na terenie zabudowy przemysłowej, technicznej i rolnej albo w miejscach wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego i planie miejscowym. Plan zagospodarowania przestrzennego lub plan miejscowy może określać obszary, na których budowa elektrowni wiatrowych jest zabroniona. Przy planowaniu lokalizacji turbin wiatrowych i farm wiatrowych należy przestrzegać następujących warunków (m.in.):

²⁹ *Activiteitenbesluit milieubeheer*, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022762/2017-06-01>.

³⁰ *Ministru kabineta noteikumi Nr.240 – Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*, <https://likumi.lv/ta/id/256866-visparigie-teritorijas-planosanas-izmantosanas-un-apbuves-noteikumi>.

- w przypadku elektrowni wiatrowych o mocy od 20 kW do 2 MW odległość od najbliższej planowanej granicy elektrowni wiatrowej i parku wiatrowego do budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej wynosi co najmniej 500 m (w przypadku elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 2 MW odległość wynosi co najmniej 800 m);
- w celu ochrony gatunków ptaków lub walorów przyrodniczych przed oddziaływaniem elektrowni wiatrowych i farm wiatrowych, warunki i minimalną dopuszczalną odległość lokalizacji elektrowni wiatrowych określa się zgodnie z oceną oddziaływania na środowisko;
- w strefie percepcji wizualnej zabytków kultury chronionych przez państwo należy ocenić wpływ elektrowni wiatrowych i farm wiatrowych na krajobraz, biorąc pod uwagę szczególną sytuację i specyfikę zabytku kultury.

Powyższych wymogów należy przestrzegać również w przypadkach, gdy w pobliżu istniejących elektrowni wiatrowych i parków wiatrowych planowane są nowe budynki mieszkalne lub użyteczności publicznej.

2. Informacja na temat wybranych państw spoza Unii Europejskiej

Ochrona odbiorców energii

W Szwajcarii Rada Federalna podjęła liczne środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii w kraju³¹. Zostały one określone jako środki krótkoterminowe i długoterminowe. Do środków krótkoterminowych zaliczono m.in.:

- federalną kampanię oszczędnościową "Energii jest mało. Nie marnujemy jej". Miała ona na celu zachęcenie konsumentów i firm do oszczędzania energii;
- zwiększenie rezerwy energii wodnej za pomocą zachęt finansowych. Elektrownie wodne mogły wykorzystywać więcej wody do produkcji energii elektrycznej do kwietnia 2023 r.;
- powstanie elektrowni rezerwowej z ośmioma turbinami w Birr w kantonie Aargau. Może ona być zasilana gazem i ropą naftową, a za kilka lat także wodorem;

³¹ <https://www.powernewz.ch/rubriken/versorgungssicherheit/energiekrise-ursache-auswirkungen-tipps/>.

- zobowiązanie branży gazowej przez rząd federalny do zabezpieczenia pojemności magazynowych w sąsiednich państwach, a także możliwości dodatkowych dostaw gazu. Ta zimowa rezerwa gazu została już zbudowana;
- wprowadzenie tzw. pakietu ratunkowego dla przedsiębiorstw energetycznych o krytycznym znaczeniu dla infrastruktury. Rząd federalny przyjął ustawę, która umożliwia zapewnienie przedsiębiorstwom energetycznym niezbędnych środków finansowych w formie pożyczek.

Do środków długoterminowych zaliczono m.in.:

- uproszczenie przepisów ułatwiających przyspieszenie budowy elektrowni słonecznych;
- uproszczenie i przyspieszenie procedury wydawania zezwoleń na budowę dużych elektrowni wodnych i wiatrowych, istotnych dla szwajcarskiej produkcji energii elektrycznej. Umożliwienie ubiegania się o ulgi podatkowe na systemy solarne na nowobudowanych budynkach.

Ponieważ Szwajcaria jest całkowicie uzależniona od importu gazu, w dniu 4 marca 2022 r. Rada Federalna podjęła decyzję o umożliwieniu branży gazowniczej wspólnego zamawiania gazu, aby mogła szybko zabezpieczyć gaz i zdolności magazynowe bez obawy o konsekwencje wynikające z prawa antymonopolowego. W dniu 18 czerwca 2021 r. Rada Federalna przyjęła ustawę federalną o bezpiecznych dostawach energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Jej celem jest zapewnienie wytwarzania większej ilości krajowej energii odnawialnej, dostępności rezerwy energii wodnej na wypadek sytuacji awaryjnych oraz zwiększenie środków na elektrownie magazynowe ("dopłata za zimową energię elektryczną") w celu rozszerzenia i zabezpieczenia energii elektrycznej dostępnej zimą.

W Wielkiej Brytanii rząd podjął działania mające na celu ochronę odbiorców energii elektrycznej. Większość uregulowań ujęto w ustawie o cenach energii (*Energy Prices Act 2022*). Od 1 października 2022 r. do 31 marca 2023 r. obowiązywał program dofinansowania do opłat za energię elektryczną (*Energy Bill Support Scheme*). Na podstawie programu każde gospodarstwo domowe zostało uprawnione do obniżenia wysokości opłat za energię elektryczną. Obniżenie wysokości opłat za energię elektryczną następowało automatycznie, bez konieczności składania wniosku, a

łączna kwota dofinansowania dla gospodarstwa domowego wynosiła 400 funtów (66 funtów w październiku i listopadzie, 67 funtów od grudnia do marca). Od 1 października 2022 r. do 31 marca 2023 r. obowiązywał program dofinansowania do opłat za energię elektryczną dla instytucji i przedsiębiorstw (*Energy Bill Relief Scheme*). Program został przedłużony i obowiązuje od 1 kwietnia 2023 r. do 31 marca 2024 r. pod zmienioną nazwą (*Energy Bills Discount Scheme*). Przedsiębiorstwa i określone instytucje (np. szpitale, szkoły, organizacje pozarządowe) są uprawnione do obniżonej ceny za energię elektryczną i gaz, jeśli cena energii elektrycznej i gazu przekroczy określony próg. Program gwarantowanej ceny energii (*Energy Price Guarantee*) obowiązywał od 1 października 2022 r. do 30 czerwca 2023 r., a następnie został przedłużony do 31 marca 2024 r. W programie ustanowiono maksymalną cenę prądu w rozliczeniach z gospodarstwami domowymi. Przy obecnych cenach energii elektrycznej oznacza to, że roczny koszt dla gospodarstwa domowego nie będzie wyższy niż 1834 funtów, zaś od stycznia do marca 2024 r. nie będzie wyższy niż 1928 funtów. Na podstawie programu wsparcia alternatywnych źródeł energii (*Alternative Fuel Payments*) do dofinansowania uprawnione są gospodarstwa domowe nie podłączone do sieci gazowej i korzystające z alternatywnych źródeł energii. Wysokość dofinansowania wynosi 200 funtów.

Lądowe instalacje wiatrowe

W Wielkiej Brytanii kwestia minimalnej odległości elektrowni wiatrowej od zabudowy mieszkaniowej nie stanowi przedmiotu materii ustawowej. W tej sprawie w poszczególnych częściach składowych Wielkiej Brytanii określono wytyczne. W Anglii wytyczne stanowią, że minimalna odległość elektrowni wiatrowej od zabudowy mieszkaniowej powinna wynosić nie mniej niż 350 m (przyjęto, że jest to odległość, przy której emisja hałasu nie przekracza 35-45 dBA). W Walii minimalna odległość elektrowni wiatrowej od zabudowy mieszkaniowej powinna wynosić nie mniej niż 500 m. W przypadku Szkocji dystans ten wynosi 2 km, jednak odległość podaje się pomiędzy elektrownią wiatrową a jednostką osadniczą (miastem, wsią).

IV. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Po uwzględnieniu autopoprawki z druku nr 72-A³²:

- gospodarstwa domowe (ok. 16,8 mln), odbiorcy posiadający Karty Dużej Rodziny (446 tys.), odbiorcy będący osobami niepełnosprawnymi (953 tys.), odbiorcy gazu ziemnego w gospodarstwach domowych (ok. 7,3 mln), podmioty użyteczności publicznej (ok. 15 tys.), jednostki samorządu terytorialnego (2,5 tys.) – objęcie ochroną przed nadmiernymi podwyżkami cen energii elektrycznej i gazu,
- gospodarstwa domowe zakupujące ciepło z sieci (ok. 5,4 mln) – beneficjenci obniżenia cen ciepła sieciowego,
- MSP (ok. 2,2 mln), producenci rolni będący osobą fizyczną oraz osoby fizyczne prowadzące dział specjalny produkcji rolnej – wyłączone z systemu osłon, konieczność zapłaty stawek rynkowych,
- jednostki samorządu gminnego (2489) – koszty administracyjne prowadzenia postępowań w zakresie wypłaty dopłat w zakresie ciepła oraz wydawania zaświadczeń dla odbiorców uprawnionych do limitu zużycia,
- przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią (ok. 141) - rekompensata w zamian za nałożenie limitu na ceny za energię elektryczną oraz stosowanie ceny maksymalnej energii elektrycznej,
- operatorzy systemów dystrybucyjnych (ok. 65) - rekompensata w zamian za nałożenie limitu stawek opłat za dystrybucję energii elektrycznej,
- sprzedawcy ciepła (ok. 1100) – zadania organizacyjne w zakresie ustalenia wysokości wyrównania oraz transferu środków osłonowych do odbiorców ciepła,
- przedsiębiorstwa wydobywające gaz ziemny (w praktyce – Orlen S.A.) – konieczność zapłaty tzw. gazowej składki,
- Zarządca Rozliczeń S.A. - podmiot odpowiedzialny za wypłaty rekompensat i wyrównań,
- Bank BGK S.A. – operator Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

³² Wykorzystano dane zawarte w OSR do ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku (IX kadencja, druk sejmowy nr 2697) oraz OSR do rządowego projektu ustawy o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz niektórych innych ustaw (X kadencja, druk sejmowy nr 71).

V. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W uzasadnieniu projektu nie zawarto informacji, czy projekt podlegał konsultacjom. Wskazano natomiast, iż „projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu”.

VI. Wpływ na sektor finansów publicznych

Po uwzględnieniu autopoprawki z druku nr 72-A:

Przedłożony projekt nie powoduje skutków dla finansów jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do wydatków – samorządy (gminne, powiatowe, wojewódzkie) mogą być natomiast beneficjentem (w określonych obszarach) systemu wsparcia dla odbiorców energii elektrycznej, gazu czy ciepła sieciowego. Realizacja projektu obciąży natomiast wydatki budżetu państwa. W rządowym projekcie ustawy przedłużającym funkcjonowanie systemu osłon na 2024 r. (zob. druk sejmowy nr 71) skutki finansowe, wypłacane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, przyjęto na poziomie ok. 31 mld zł w skali całego roku. Zakładając, że omawiany projekt poselski (z druku nr 72) zakłada kontynuację zasad obowiązujących w 2023 r., ale czas funkcjonowania systemu osłon przewidziano jedynie na pierwsze 6 miesięcy 2024 r., to można zakładać, że skutki finansowe dla budżetu państwa (wydatki) wyniosą ok. 15 mld zł.

VII. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Po uwzględnieniu autopoprawki z druku nr 72-A:

Przedłożony projekt, przedłużając o kolejne pół roku system osłon, w oczywisty sposób będzie pozytywnie oddziaływał na budżety gospodarstw domowych oraz czasowo ograniczy wpływ wysokich cen energii na koszty funkcjonowania usług publicznych. Biorąc pod uwagę poziom cen „zamrożonych” i poziom cen rynkowych,

gdyby system osłon nie został uruchomiony, to skokowa podwyżka cen energii mogłaby wynieść nawet 50-70%³³.

Istotna zmiana będzie natomiast dotyczyła mikroprzedsiębiorstw oraz sektora MSP, które dotychczas były objęte systemem osłon. Przedłożony projekt wyklucza bowiem z systemu wsparcia w 2024 r. mikroprzedsiębiorców, sektor MSP, a także producentów rolnych będących osobami fizycznymi. Oznacza to, że zapłacą oni pełne rynkowe stawki opłat za energię, co w oczywisty sposób obciąży koszty działalności, a w konsekwencji może przełożyć się na ceny towarów i usług. W rezultacie, wzrost kosztów sektora przedsiębiorstw pokryją zapewne konsumenci w postaci wyższych cen towarów i usług. Jakkolwiek jest faktem, że ceny energii znacząco spadły w porównaniu z latami 2021-2022, to szacunki wskazują, że ceny w 2024 r. nieco wzrosną (rosnące koszty surowców, rosnące ceny uprawnień EU ETS) i wyniosą średnio 588-621 zł za 1 MWh. Istnieją też warianty optymistyczne – 536 zł/MWh – ale wymagałoby to spadku cen surowców energetycznych na rynku, spadku kosztów uprawnień do emisji CO₂ oraz wysokiego poziomu wykorzystania źródeł OZE (wzrost o 10%).³⁴

W myśl obowiązujących do końca 2023 r. przepisów system wsparcia był finansowany z odpisów elektroenergetycznego i gazowego oraz składki solidarnościowej obciążających koszty funkcjonowania podmiotów produkujących energię czy wydobywających węglowodory³⁵. Omawiany projekt nie przedłuża działania tego mechanizmu, wprowadza natomiast źródło dochodów w postaci tzw. gazowej składki, która będzie stanowiła swoisty „domiar” od zysków osiągniętych w 2022 r. z tytułu krajowego wydobycia gazu ziemnego. W praktyce składka obciąży wyłącznie jeden podmiot – Orlen S.A. – a jej wysokość szacowana jest na 14,6 mld zł³⁶. Powstaje wątpliwość czy z ekonomicznego punktu widzenia zasadne jest

³³ Szacunki URE przywołane w Uzasadnieniu do druku 72-A.

³⁴ Na podstawie „Ceny energii w 2024 r. pod wpływem generacji OZE w polskim systemie elektroenergetycznym”, WysokieNapięcie.pl, <https://wysokienapiecie.pl/93375-ceny-energii-w-2024-r-pod-wplywem-generacji-oze-w-polskim-systemie-elektroenergetycznym/> [dostęp 06.12.2023].

³⁵ Do przedsiębiorstw tych zalicza się m.in. wytwórców energii z wiatru, słońca, geotermii, wody, węgla kamiennego i brunatnego, paliw ciekłych i gazu, odpadów, biomasy.

³⁶ „Zamrożenie cen prądu, gazu i ogrzewania. 15 mld zł wyłoży Orlen”, <https://wysokienapiecie.pl/94776-zamrozenie-cen-pradu-gazu-i-ogrzewania-15-mld-zl-wylozy-orken/> [dostęp 01.12.2023].

drastyczne obciążanie wyłącznie jednego podmiotu i czy projekt ten nie narusza zasady o nie działaniu prawa wstecz.

Reasumując, wprowadzenie mechanizmów osłonowych przed nadmiernym wzrostem cen energii było całkowicie uzasadnione i powszechnie stosowane (w różnych formach) w całej UE. Z drugiej strony nie można oczekiwać, że w ciągu pierwszych 6 miesięcy 2024 r. powstaną w Polsce nowe, tanie moce wytwórcze, zmieni się znacząco miks energetyczny i zniknie obciążenie kosztów wytwarzania energii z tytułu ETS czy skończy się wojna na Ukrainie. Stąd też przedłużenie działania systemu osłon o 6 miesięcy należy wykorzystać jako okres przejściowy, który pozwoli przygotować mechanizmy akceptowalnego przejścia do normalnych warunków funkcjonowania rynku energii.

VIII. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Projektodawca zdecydował się na obciążenie przedsiębiorstw wydobywających gaz ziemny gazową składką na Fundusz Wyплаты Różnicy Ceny, funkcjonującą na podobnych zasadach jak gazowy odpis na Fundusz Wyплаты Różnicy Ceny.

IX. Wpływ na rynek pracy

Wyłączenie mikroprzedsiębiorstw i sektora MSP z systemu wsparcia nie powinno wywołać negatywnych efektów dla rynku pracy – zatrudnienie pozostanie stabilne, a wzrost kosztów zostanie zapewne zrekompensowany wzrostem cen. Dla pozostałych podmiotów objętych wpływem regulacji, proponowane zmiany będą neutralne w kontekście rynku pracy.

X. Wpływ na pozostałe obszary

Brak.

XI. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Zgodnie z art. 26 projektu w wersji projektu zmienionej autopoprawką, ustawa wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2023 r.

XII. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt i jego uzasadnienie nie odnoszą się do jego ewaluacji.

XIII. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Projekt nie zawiera załączników dotyczących dokumentów źródłowych, badań czy analiz.

Autorzy:

Krzysztof Niewęglowski (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII)
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Jacek Krzak (pkt IV, VI, VII, IX, X)
specjalista ds. systemu gospodarczego
w Biurze Analiz Sejmowych

dr Danuta Adamiec, Justyna Branna, dr Dobromir Dziewulak, Natalia Firlej, Bogdan Janowski, Kaja Krawczyk, Daniela Kupis, Angelina Tazuszel, Łukasz Żołądek (pkt III)
specjaliści ds. międzynarodowych
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Sobolewski

Przemysław Sobolewski

Deskryptory bazy REX: projekt ustawy, energetyka, gazownictwo

Weryfikacja: Dobromir Dziewulak (pkt III), Adam Karczmarek (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII), Zofia Szpringer (pkt IV, VI, VII, IX, X).